

VISSZATERŐK

Talán sohasem írom meg ezt a kis elbeszélést, ha a minap ki nem látogatok a baktói Alkotmány Termelőszövetkezetbe s nem találkozzom össze Szűcs János bácsival, ezzel a kedves, ötven év körüli parasztemberrel, aki, mint elmondta, az egyik új belépő az Alkotmány TSZ-ben.

Amikor ez a találkozás történt, mindössze néhány hetes tagja volt a szövetkezetnek, de már olyan otthonosan mozgott az istállóban, a jászágók között, mintha már itt született volna.

A párttitkár elvtárs csak úgy melleleg jegyezte meg:

— Szűcs bácsi az egyik kunbajai belépőnk.

Nem értettem, Kunbajai belépő? Hiszen az nagyon messze van s mégis itt, az Alkotmányban kunbajai belépők vannak? Nincs ott szövetkezet, ott nem lehet alakítani?

Szűcs János nem lepődött meg a csodálkozáson:

— Tudja elvtárs, sohasem voltam én kunbajai, Szegedinek születtem én... Tudja, mi a honvágy? Az sohasem hagyja nyugton, aki megszűrt került otthonától. De hát el kellett mennem, fiatalabb koromban három évig voltam kocsis a régi Kecskés-telepi kísérleti gazdaságban; aztán sokáig cselédkedtem a tompai, kelebiai nagygazdaságokban is. Komencsi bérös, hónapos kocsis voltam, mikor mi adódott. Munka az volt, de kereset, megélhetés az nem igen. Gondoltam máshol, messze innen, talán könnyebb lesz az élet.

Most már egészen jól értem. Szűcs bácsi azokhoz tartozott hát, akik vándoroltak az ország egyik részéből a másikba. Cseléd-fogadók napján mentek új gazdát keresni, gondolták talán máshol könnyebb lesz.

— Emlékszem, annakidején milyen sokan mentek Kistelekről, Balástyáról is Fejér megyébe eukorépát kapálni, Szabolcsba, Szatmárba munkát keresni. Az én bátyám is bejárt az ország felé. Valahogy úgy érezték az emberek: távol, idegen vidékeken még a nagyobb nyomorúság is könnyebb, mint idehaza. Talán a mélyen megsértett, megalázott emberi önérték diktálta ezt így. Amikor már egy-két pengőtt érezték a zsebükben, hazajöttek, de aztán újra csak tartsznyi akasztottak a nyakukba s mentek oda, ahol nem ismertek senkit, őket sem ismerték, ahol többet, jobbat reméltek, mint idehaza.

Igy veidőtt el sok évi cselédeskedés után a távoli Kunbajára Szűcs János is. Itt érte a felszabadulás. A földosztás után egyszerűen gazdag, hétholdas birtokos lett. Kocsit, lovat is szerzett magának, télidőben fuvarozgatott is, később a helyi egyes típusú termelőszövetkezetbe is belépett.

Nem volt éppen rossz sorom már ott sem — magyarázza a kucsasapács, bárszonyruhás ember. — De hát az én szülőföldemet, a szegedi határ jó fekeleföldjeit csak nem felejtettem el. Sokat, nagyon sokat gondoltam rá: ezóta már odahaza is sokkal másabb lehet az élet, otthon is új világ van. Újra, meg újra eszembe jutott: haza kéne menni, mégis csak jobb lesz otthon. Ahogy teltek az évek, úgy lett ez nekem egyre sürgetőbb. Jöttek a hírek, hogy már Szegeden és környékén is gazdag termelőszövetkezetek vannak, várják a munkásokokat. Még latolgattam a dolgot egy ideig, aztán véglegesen döntöttem.

Szűcs bácsi visszatért oda, ahonnan annakidején elűzték. A hét holdat az ottani csoportban hagyta. Az ingóságokat, amire itt már neki és az Alkotmánynak sem volt szükség — eladta. Nem sokat hozott magával, mikor megjött, de mégis hamar gazda lett itthon. Tizenegy nagy tanya, közel 400 hold földje, sok-sok jószág, tehene, lova, birkája, disznója van, mert ami az Alkotmány TSZ-é, az már az övé is.

Az Alkotmány TSZ-be nem Szűcs bácsi az egyedüli visszatérő. Többen vannak itt olyanok, akik már jóval korábban hazajöttek, például a Venczel család is. Régen ő is szegediek voltak.

Az idősebb, éltes Venczel házaspár már nem is annyira a múltból, inkább a mából, jelenlegi életükről beszél.

Venczelné a férje segítségével szépen összerendja az évi jövedelmet és csak úgy közben mondja el pár szóval:

— Kunbaján is jó volt nekünk éppenséggel, szép szőlőskertünk,

földünk s házuk is volt. De azért most már sokkal jobb itthon.

— **Édesanyám,** míg Zsarnapusztán voltunk, nagyon sokat mondogatta — már idős asszony — én nem halhatok meg itt. Jobb lenne nekünk otthon, Szegeden. Pedig Zsarnapusztán is megéltünk — így emlékszik vissza Vologyika Mária, a kisebbik Vologyika-lány a szülővárosától távol töltött évekre. — Igaz — fűzi tovább a szót — még pár hónapja sincs, hogy hazakeresztünk, de én is érzem, a növekedés is mondja, mennyivel jobb itthon. A régi ismerősök barátságai, sok-sok szeretettel fogadtak bennünket, amikor eljöttünk, hogy belépjünk a szövetkezetbe. Örültek nekünk, be is fogadtak bennünket.

Hosszú évek után Virág Imre is megjött. A régi ismerősei barátai közül még néhányan számon tartották, a legtöbben már elfelejtették.

Valamikor ő is paraszt volt, annak is született, de mert el is kellett mennie, először fűtőnek csapott fel, később bányász is volt, de azért a paraszti érzés, a föld utáni vágy sohasem halt ki szívéből. Akkor hagyta el a környéket, amikor azt a hírt hallotta, hogy Kunbaján földhöz lehet jutni. Ugy gondolta, most talán majd dolgozhat olyan földön, amelyikre rámondhatja, ez az enyém. Reményei őt is nagyon sokszor becsapták.

Hosszú volt az út, amely visszahozta őt. Az a föld, amelyikből régen csak egy kis darabkát szeretett volna, most már örökre az övé, meg a többieké.

Mejőttek Pataki Józsefék is. Annakidején ők is a föld miatt kerültek el erről a vidékről. Pár hold kellett volna nekik is, de itt nem jutott.

— Akkor úgy gondoltuk — magyarázza Patakiné — nem baj, már akárhol lesz is, csak legyen. Valóban kaptunk is tíz hold juttatást. Különösen később egész jól ment a sorunk. Ott is TSZ-ben dolgoztunk. Ahogy számoltattuk az emberrel a havi jövedelmünk általában 1200 forint körül mozgott. De azért mégis úgy gondoltuk, csak jobb lesz itthon. Sajnáltak is bennünket nagyon, amikor eljöttünk. Pedig az itthon sok keserűséget fűzött Pataki József emlékéhez. Évekig ette a kulák Lippai Nagy Antal panaszos kenyerét s akkor ő is sokszor úgy érezte, mindenütt jobb lehet, mint itt. Menjünk minél messzebb, de hát akkor a Lippai Nagy Antalok keze még mindenhová elért.

Milyen jó, hogy most már ezekről csak mint a múltból beszélünk. Szabadon, teli reménnyel, munkakedvvel térhetnek vissza, akiket hazahív a város, az ismerős utcák, a jó öreg Tiszapart és az acélos búzát, paprikát, kukoricát termő határ.

Csepri József

Fogadóórán

— Képzelmek el: a konyhán keresztül viszik minden áldott nap a fűrészporsó töltést, mert azzal tüzel az egyik lakó. Nem segít rajtuk senki. Mentem én már fűhőzfához, hogy ez tűrhetetlen állapot. Mindig otthon kell lenni, mert nyitva hagyják az ajtót. Mi a konyhán vagyunk egész nap, ott is eszünk. Hallatlan hibás rendelkezés az ilyen. Megengedik, hogy más lakásán keresztül járják a pincébe. Mindenütt

csak azt mondták:

»Hát majd elintézzük, magának igaza van.« Mégse változtatott senki ezen az áldatlan helyzeten, sem a KIK, sem a bíróság, mert már ott van az ügy, éppen felbevezetés alatt.

Csak úgy dőlt a szó, özv. Jóó Bálintné ajkáról, aki a Kössuth utca 17 szám alatt lakik. Ide tartozik az első kerület 46-os választókerületébe, ahol Tézsia Mihályné és Gerő Pált választották meg kerületi és városi tanácsagnak. Az újságból olvasta, hogy péntek este tartja az Osztrovsky utcában, a Gyógypedagógiai Iskolában Tézsiané a fogadó óráját. Eljött, hogy segítséget kérjen a tanácsagtól. Ráadásul itt találta Gerő Pált is; így mindkettőjüknek egyszerre elmondhatta panaszát.

A tanácsagtagok nyugodtan végig hallgatták Joónt, közben kérdéseket tettek fel, hogy jobban meg-

értsék a helyzetet, hisz egy család problémájáról van szó.

— Meg kell vizsgálnunk — mondta Tézsiané. — Igazságos megoldást fogunk keresni. Hét órákor vége lesz a fogadó órának, elmegyünk és ott a helyszínen mindjárt megnezzük, mi a helyzet.

— Az lesz a legjobb — vágta rá helyeslően Szun Péter bácsi, mert ő is ott volt az első fogadóórán feleségével. Nyugdíjas az öreg, bottal jár hófehér a haja, bajusza. Nagyon tetszett neki, hogy nem csak azt mondták a tanácsagtagok, majd elintézzük, hanem mindjárt ki is mennek, megnézik. — Tudják — magyarázza Szun Péter — vannak, akik túl akarnak jární az egyszerű emberek eszén. Nem szabad megengedni, hogy valaki is kijátssza a másik embertársát.

Az ajtó nyílt, egy asszony jött be. Leült a kis tanterem első padjára. Végighallgatta a beszélgetést, aztán ő is elmondta jövelele célját.

— Az Osztrovsky utca 20 számú ház lakói nevében jöttem. A mi környékünkön csökkentett világítás van már hónapok óta. Hatvanas égi mellett alig lehet látni. A rádió is gyengén szól este. Mi nem értünk hozzá. Valaki azt mondta túl van terhelve itt a vonal, mert késő este, amikor másutt eloltják a villanyokat, jobban világít a lámpa. Kértük már, nézzék meg, de

eddig még semmi nem történt.

Szeretnénk, ha a tanácsag elvtársak elintéznék, hogy rendes áramot kapjunk.

Tézsiané ezt is felírta, mondván, hogy említették már neki és megkeresi, hogy a hiba kijavítása mire tartozik. Intézkedéséről pedig időben értesítést ad.

Más nem jött el a fogadó órára. Tézsiané kicsit bosszankodott:

— Igaz, én több lakót felkerestem megelőzőleg. Jónéhányan elmondták panaszukat, javaslatukat. Hetényi Gyulánénak, aki a Szent István tér 6 szám alatt lakik, el is intéztem, hogy megcsinálja a Kéményseprő Vállalat a kéményét. Azér eljöhettek volna többen is.

— Nézzé — mondta Szun Péter Tézsianénak — kicsi a mi környékünk. Magát megszólítja az utcán, felkeresik a lakásán, és ott közlik mondanivalójukat. Én ráérek. Járok a szomszédokhoz, a piacra, minden nap, hallom, látom, hogy egyre elégedettebbek az emberek. Persze azt is elmondhatjuk, hogy mi tetszik az életből.

Most az ünnepek alatt is sokkal beszéltem. Van tüzelő, élelmiszer, új üzlet nyílt a kerületünkben, a Juhász Gyula és a Lengyel utca sarkán. Békebeli piac van, szinte százezreknél ott a sok szép hízott disznó, baromfi. A tejet már három forintért is adják, a tojáshoz is lement az ára. Mondom is az embereknek: látják ez a helyes a kormányzat jól gondoskodik. Igaz a kenyeret néha jobban kiűszíték a Kenyérgyárban. A hús, az még egy kicsit több lehetne. Na de a húsellátás is jobb lesz. A Juhász Gyula utcában a járdáról a vízcsap fedőket elvitték. Ez pedig veszélyes lehet...

— A Juhász Gyula utca járdáját az első negyedéves megcsinálják. Tervebe vették választotta mindjárt rá Tézsiané. — De azért csak jó lett volna, ha úgy, mint Szun Pécsi, mások is elmondanák véleményüket.

javaslatokat tettek volna

az I. kerületi községpolitikai terv elkészítéséhez.

— Megmondom én — szól közbe Szun Péter. — Játszóteret a Lechner térre a gyerekeknek. Erről már egyébként úgy is volt szó. Töltsék fel mihamarabb a Szent István téren azt a nagy gödröt. Tisztaság szempontjából is fontos és nagyobb helye lesz a piacnak. Itt a pusztaszeri utcában is több lámpából hiányzik a villanyégő. Persze majd még megbeszéljük, hogy mi is mit tudunk tenni, hisz találkoztunk még többször.

Hét óra lett. A fogadóóra véget ért, s a tanácsagtagok siettek igéretükhöz hiszen Jóó Bálintné panaszán segíteni.

Markovits Tibor

Üdvözljük az ipari tanulókat

A mai napon az ország figyelme a jövő szakmunkásaira, sztahanovistáira, újtőirre, a bányász, vasöntő, esztergályos, építő, traktoros fiatalokra irányul. Ahogyan a dolgozó nép az év egy-egy napján ünnepli a pedagógusokat, a vasutasokat a honvédség harcos katonáit és általában mindazokat, akik az új ország építésének munkáját végzik, minden január 8-hoz legközelebb eső vasárnapon az ipari tanulókat veszi körül szeretettel, megbecsüléssel és részesíti ünnepelésben.

A szegedi Iparitanuló Intézetben évtizedek óta folyik a különböző szakmák oktatása. Természetesen az elmúlt társadalmi rendben más elők érdekében és más körülmények között folyt az oktatás és képzés, mint ma. Három-négy évig tartó küzdelmes „inas” sorsban az ért sanyalódott ifjúságunk jelentős része, hogy a segédvizsga letétele után munkahelyét és szakmáját áruba bocsálja a biztosítsa kizsákmányoló, kapitalista gyártulajdonosok számára a maximális profitot.

Sem számoltató anyagi jutásban, sem megbecsülésben nem részesült.

Ezzel szemben a ma ipari tanulója éppen azért készül lelkesedéssel megünnepelni hazánk felszabadulását 10. évfordulóját, mert boldog jelenét társadalmunk rendjében a felszabadulás nyomán bekövetkező mélyreható változások eredményezték.

Az ipari tanuló képzés számos problémájának megoldása közül a felszabadulás után első sorban az ipari tanuló jogállása tisztázódott a változott viszonyoknak megfelelően. 1949-ben megszületett a magyar jogalkotás történetében az első ipari tanuló törvény: az 1949. évi IV. törvény.

Ez nevezi először az eddig lenézett tanoncot hivatalosan tanuló-nak. Rendezte ez a törvény az ipari tanuló munkaidejét, biztosította számukra a fizetett ebédidőt, előtérbe helyezte a tanuló szakmai képzését, rendezte a tanuló fizetése szabadságát. Hatalmas fejlődést jelentett ennek a törvénynek megalkotása, de nem változatott lényegében az ipari tanuló képzés kisipari jellegén. Ezért módosításra, kiegészítésre szorult. 1949 nyarán végelvetettünk a tervszerűtlen tanulóképzésnek. De komoly hiá-

nyosság volt, hogy az ipari tanuló képzésnek nem volt egységes irányító szerve. A minisztertanács 1950 január 8-án megjelent rendeletével létrehívta a Munkaerő-tartalékok Hivatalát és ezzel megadta a lehetőséget arra, hogy az ipari tanuló képzési valóban kézbevegyük.

Ez a rendelkezés az ipari tanuló képzés tekintetében egy egész történelmi korszakot zárt le és megnyitotta az utat az új, modern szocialista ipari tanuló képzés felé.

Ezt követően számos rendelkezés jelent meg, amely mind azt igazolja, hogy dolgozó népünk nagy megbecsülésben részesíti az ipari tanulókat.

Jelenleg Szegeden a mezőgazdaság számára képezünk olyan traktoros-gépezeket, akik amellelt, hogy biztoskézzel vezessék gépjüket, értenek a mezőgazdasági- és munkagépek javításához és szereléséhez is. Ezt a megtisztelő feladatot a szegedi intézet az elmúlt tanév végén kapta és azóta igyekezett az oktató-nevelőmunka tárgyát és személyi feltételeit messzemenően biztosítani. Megtörtént az elméleti és gyakorlati oktatás céljait szolgáló iskola és tanulmányi kiállítások, s ezzel egyidejűleg az ország különböző részéről érkezett fiatalok elhelyezésére a tanulóotthon biztosítása. A hatalmas fákkal és szökőkútjal körülvett parkban elhelyezett intézet olyan környezetet jelent, amelyben pedagógus és tanítvány egyaránt szívesen tartózkodik. A teljesen új kombájnok, esztréloperek, traktorok, velő- és aratógépek, a tanulmányi felszerelések mind az ifjúság fejlődését szolgálják. Pedagógusaink a tanév megkezdése előtt továbbképző tanfolyamon vettek részt, hogy felkészülten kezdjék meg a követelményeknek megfelelő tanító tevékenységet. A tanárok és mesterek Szakmai Munkaközössége rendszeresen készíti elő a tanterv feldolgozását.

Az intézet párt- és DISZ-szervezete, valamint a pedagógus-szakszervezet hathatós segítségét nyújt az intézet vezetője által meghatalmazott feladatok végrehajtásában.

A DISZ emellett mozgósítja fiataljainkat a minisztertanács Vörös Vándorlásajáért folyó szocialista munkaversenyre. E verseny a gy-

akorlati oktatást támasztja alá. A csoportok nagy jelentőségű felajánlásokat tettek ennek keretében a tanulmányi-részeket kialakítása, rakodó építése, kiselejtezt traktorokból szemléltető eszközök készítése terén. Az ötletnapok is komoly eredményekről tanúskodnak. Segítségükkel oldódott meg a nagy értéket képviselő kombájnok és egyéb gépek téli tárolása is.

Elénk a fiatalok kulturális és sportélete. Legutóbb a névadó ünnepségen tettek tanúbizonyságot fiataljaink kulturális felkészültségükről.

Dolgozó népünk büszkéen és bizakodva tekinthet a jövő szakmunkásaira. Az ipari tanulókat feketehajú seregét értékelik azt az áldozatot, amelyet pártunk, kormányzatunk s az egész dolgozó nép életük és tanulmányi biztosításáért hoz ezért elszántan küzdenek a szakma elméletének és gyakorlatának tüköletes elsajátításáért, a szocialista haza építéséért, mind-éddig elért eredményeink s a béke megvédéséért.

Ezek azok a fiatalok, akik az elmúlt év őszén közel 100 kat, hold föld mélyszántásával segítettek a szegedkörnyéki termelőszövetkezeti csoportokat, hogy dicsőbb legyen jövőre a dolgozó nép kenyere és ugyanazek a fiatalok azok, akik minden esetben felemelik tiltakozó szavukat, ha a béke ügye veszélyben van.

Ezeket a dolgozó fiatalokat ünnepli ma az ország abban a reményben, hogy a rájuk váró feladatokat sikerrel fogják megoldani.

LÁSZLÓ NÁNDOR,

a szegedi iparitanulóintézet igazgatója

MEGJELENT A Szegedi Tükör LEGÚJABB SZÁMA

Megjelent a Szegedi Tükör január eleji száma. A füzet — mint eddig is — közli a színházak januári műsorát, a darabok szereposztását, ismerteti a vetítésre kerülő filmeket, a színdarabokat, operákat. Emellett a szegedi kulturális élet eseményeiről számol be. Bővebben közöl híreket is az új szám városunk eseményeiről. „A sátorozótól a színes hangosfilmig” című frása a szegedi mozik öskoráról, kialakulásáról szól s megemlékezik Varga József mozi-gépesről, ki immár több mint ötven éve dolgozik mozikban. Továbbá Horváth József — az ismert szegedi baritonista — nyilatkozatát közli a Traviata rendezésével kapcsolatban.

Budapestre utazik a Busch-cirkusz

Berlin (ADN). A közismert, al-lami tulajdonban lévő Busch-cirkusz hétfőn hathetes vendég szereplésre Budapestre utazik. A cirkusz január 14-től kezdve naponta

kétszer tart majd előadást Budapesten. Schaeffer igazgató sajtókonferenciáján kijelentette, hogy az előkészületek során a magyar hatóságok a legmészebbmővelőleg támogatják.